

"נפגשים בפרשה", התשע"א

פרשת קרח

הרב אבינר ואלישיב רייכנר

השיעור נמסר בכל שבוע באתר מכון מאיר: meirTV.co.il. להערות/הארות: matan.ozana@gmail.com

**א. במרכז הפרשה מחלוקת קרח ועדתו. "כל העדה כולם קדושים ומדוע תתנשאו על קהל ה'?"
טוען קרח. אין צדק בדבריו?**

לא. כל העדה אינם כולם קדושים. אבל, כל העדה כולה קדושה. כלומר, כל העדה היא נשמה קדושה, ממלכת כהנים וגוי קדוש. אבל כשמסתכלים על היחידים שבעדה אין זה כך. בכדי להיות קדוש צריך לעמול ולטרוח, כפי שמדריך אותנו ספר מסילת ישרים, ע"פ הברייתא של ר' פנחס בן יאיר (ע"ז כ:). וכך היו באמת אהרן ומשה.

בספר "היד הקטנה" (פירוש ל"יד החזקה") נאמר שקרח קינא במשה ובאהרן ומשם פרצה המחלוקת, וכל היתר היו מילים גבוהות בעלמא. משה זיהה זאת מיד, ואמר לעדת קרח: "המעט מכם?" - הלא כשקרח עצמו קיבל את תפקידו הוא לא אמר "כל העדה כולם קדושים", אלא קיבל את התפקיד בשמחה. לכן צריך לשים לב מהו שורש המחלוקת.

ב. האם יש תפקידים שהציבור לא צריך לבחור? רב ראשי, דיין וכו'.

האידיאל הוא כפי שהיה בבחירת בצלאל, עליו נאמר: "דאו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי" (שמות ל"א, ב), והגמרא בברכות נה: מרחיבה: "אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, הגון עליך בצלאל? אמר לו: רבונו של עולם, אם לפניך הגון, לפני לא כל שכן? אמר לו: אף על פי כן, לך אמור להם. הלך ואמר להם לישראל: הגון עליכם בצלאל? אמרו לו: אם לפני הקדוש ברוך הוא ולפניך הוא הגון - לפנינו לא כל שכן?!"

והרב קוק ב"עין איה" מסביר שצריך שלושה תנאים למינוי מנהיג: צריך להיות ת"ח גדול, ואת זה יכולים למדוד תלמידי חכמים אחרים. בנוסף, צריך את הסכמת האומה, שכן המנהיג צריך להיות שליח שלהם. אבל מעבר לכך, צריך לדעת אם המועמד הוא זך מבפנים, ואת זה רק הקב"ה יודע. והאמת היא שפעמים רבות גם נשותינו יודעות, כי עליהן אי אפשר לעבוד...

ג. פתיחת הפה של האדמה המוזכרת בעונשה של עדת קרח היא סוג של "סתירת פיות" של החולקים על משה - ברגע אחד יש תלונות, וברגע שלאחריו דממה. זאת מדוע?

צריך להבין שהאמירה "כל העדה כולם קדושים" שבה דבק קרח היא אמירה חריפה ביותר. זוהי אמירה שבהמשך גם שימשה את הנצרות כשטענה שכל העמים קדושים, שאין מדרגות. והאמת שגישה זו התחילה בקין (שלא הבין מדוע ה' לא קיבל את מנחתו, שעה שהוא לא היה מתוקן כהבל), משם התגלגלה אל קרח ואח"כ לנצרות. זה לעג לומר שכולם קדושים באופן מיידי, שכן אז מבטלים את כל העמל והמאמץ, את כל הדרך בה האדם הולך על פי התורה לאורך חייו. ולכן הארץ עצמה, הטבע כולו מתקומם כנגד אמירה זו ואוכל את קרח ועדתו (מתוך "אורות").

ד. מדוע גם רכושו של קרח נבלע?

הרכוש של האדם צועד עם האדם, כי רכושו של אדם הוא המכשיר שלו למלא את חובתו בעולם הזה. לכן אחרי מותו של אדם, רכושו אינו הפקר לכל - אלא מועבר בירושה אל ממשיכי דרכו.

ה. נאמר: "ובני קרח לא מתו". איך יתכן?

בני קרח לא הסכימו עם אביהם, ונקטו עמדה ברורה. וזו ההוכחה עבורנו, שאף על פי שקל להמשיך אחר הקנאה והתחרות, ניתן להחליץ מן המחלוקת אם רק רוצים.

ו. בהמשך הפרשה מוזכרות מתנות כהונה ולויה, שם מתגלה שגם ללויים יש מצוה לתת תרומת מעשר - מתוך המעשר שקיבלו. מדוע זאת, מה שונה בלויים מן הכהנים?

הלויים הם המחנכים שלנו, ולכן אנו מפרישים להם מיבולנו. אבל, גם המחנכים שלנו צריכים מחנכים עוד יותר גדולים - הלא הם הכהנים. ולכהנים - יש את הכהן הגדול שמעליהם. והכהן הגדול מונע על ידי משה רבינו. ומשה רבינו - הוא כבר "עבד ה'". כל אדם, אף שהוא חשוב ומלא תורה - צריך משהו מעליו שידריך אותו. אפילו המלאכים - יש להם הדרגה דומה כך שכל מלאך מקבל חיות מהמלאך שמעליו, וכן הלאה עד לריבונו של עולם.

ז. התורה מראה לנו שיש מדרגות בקדושה, אבל איך יכול מי שקדוש יותר שלא להתנשא מעל האחרים?

לכן צריכים לצרף אל הקדושה את הענווה. נאמר: "מ' אומר: ... הוי שפל רוח בפני כל אדם" (אבות ד', ה). ספר התניא שואל - בפני כל אדם? גם מי שכולו מלא תורה צריך לנהוג כן? תשובה - אל תדון אל חברך עד שתגיע למקומו. שכן אילו היית עומד במקומו (הרוחני או הגיאוגרפי - הסביבה בה גדל, המשפחה בה התחנך וכו') אולי היית גרוע ממנו, ואילו הוא היה עומד במקומך - אולי היה טוב ממך. לכן - אל תתנשא, "אם למדת תורה הרבה - אל תחזיק טובה לעצמך".

וכן הרמב"ם בהלכות מלכים אומר שמלך ישראל צריך להיות בעל עוז וגבורה - אך גם להיות עניו ביותר.

וכך היה אהרון - יחד עם כל קדושתו העצומה ככהן הגדול, היה "אוהב שלום ורודף שלום".

שְׁבֹת שְׁלֹם וּמְבוֹרָךְ